

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ЗАЯВЛЕНИЕ

От

Асен Цветанов Цветанов,
съдия в Районен съд – Чирпан

*Относно: Въпроси, зададени от Биляна Гяурова Вегертседер –
директор на Български институт за правни инициативи.*

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ,

Представям на вниманието Ви писмени отговори на въпросите, зададени ми от Биляна Гяурова-Вегертседер, председател на Български институт за правни инициативи, на основание чл. 50, ал. 1 от Наредба № 1/09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт във вр. чл. 194а, ал. 6 ЗСВ, постъпили във ВСС с писмо изх. № ИПСН-122-16/16.06.2020 г.

Въпрос 1: Необходимо ли е да има обща политика за ограничаване на стресовите фактори в работата на магистратите и по-специално на административните ръководители?

Отговор: Стресът съпътства всеки магистрат в работата му, а и през последните десетилетия според множество изследвания е най-честата причина за фатални заболявания сред населението. Успешното справяне с този проблем е в изграждането у всеки магистрат на собствени механизми за контролиране на емоционалното състояние. И поради тази причина считам за необходимо да се изгради обща политика за ограничаване на стресовите фактори в работата на магистратите, в това число и за административните ръководители, която да е съобразена с техните функции, правомощия и задължения. В този смисъл мисля, че като част от една обща политика в тази област е възможно и би било ползотворно за

магистратите, в това число и административните ръководители, да се предвиди в годишната програма на НИП провеждането на семинари и обучения на тема ограничаване на стресовите фактори при работа. Такива семинари ми е известно да са провеждани от НИП през годините за съдебни служители, включително и организирани поотделно или съвместно между съдилища на местно апелативно ниво за съдебни служители. Считаю, че такива инициативи могат да се реализират и по отношение на магистратите, в това число и административните ръководители.

Въпрос 2: Следва ли да се вземе предвид мнението на административните ръководители по отношение на прекрояването на съдебната карта, включително закриването на съдилища?

Отговор: Районните съдилища са част от органите на съдебната власт и следва да осигуряват реална възможност на гражданите да получат бързо, лесно и достъпно правосъдие. Не случайно районните съдилища са най-многобройни, което е тенденция в световен мащаб. Прекрояването на съдебната карта има винаги трайни последици и рефлектира пряко върху конкретна група от граждани, засегнати от прекрояването на съдебната карта, особено при закриването на действащи съдилища. Административният ръководител представлява съда като юридическо лице и орган на съдебната власт съгласно чл. 80, ал. 1, т. 1 ЗСВ, поради което представлява пряко засегната страна от процеса на прекрояване на съдебната карта. Същевременно административните ръководители са запознати с дейността на съда и с общественоеикономическите отношения в съответния съдебен район, поради което тяхното мнение би било доста ползотворно и следва да се вземе предвид при осъществяване на толкова значим процес като прекрояването на съдебната карта.

През септември 2019 г. от СК на ВСС беше разгледано предложение на Комисията по натовареността относно прекрояване на съдебната карта, част от което беше и вариант за сливане на Районен съд – Раднево с Районен съд – Гълъбово. На свое заседание на 16.06.2020 г. СК на ВСС прие изготвената справка за натовареността на съдилищата през 2019 г. и анализира изготвената финансова обосновка при евентуално сливане на съдилищата, като се стигна до извод, че окрупняването няма да доведе до финансови икономии. В тази връзка конкретно при сливане на районните съдилища в Раднево /с годишен бюджет от 674 270 лв./ и Гълъбово /с годишен бюджет от 536 440 лв./ в крайна сметка ще се спестят 43 948 лева на фона на общия годишен бюджет за двете съдилища около 1 210 000

лв., което е незначително. Обща е тенденцията в европейски мащаб, че целта на прекрояването на съдебната карта не може да се базира само и единствено на спестяването на финансови средства, тъй като целта на реформирането на действащите съдилища е не да се правят финансови икономии, а да се наблегне най-вече на достъпа на гражданите до бързо и качествено правосъдие. От годишните доклади за дейността на съдилищата на РС-Раднево и на ОС-Стара Загора през последните години е видно, че РС-Раднево предоставя на гражданите едно изключително бързо и качествено правораздаване, като делата биват разглеждани в тримесечен срок средно около 93-95% и при изключително високо качество на съдебните актове според инстанционния контрол, което води на извод, че в съда се търси баланс между бързина и качество и не се компенсира качеството за сметка на бързината в правораздаването и обратното.

Въпрос 4: Смятате ли, че съдът може да си сътрудничи с неправителствени организации? Ако „да“, в рамките на какви инициативи и по какви теми може да се осъществява такова сътрудничество?

Отговор: Взаимното сътрудничество между съда и неправителствените организации следва да се осъществява най-вече в посока повишаване на доверието на гражданите в съда; към въвеждане на иновации, подпомагащи дейността на съда; съвместна дейност по проекти и инициативи относно работата в екипност, медийната политика, повишаване на правната култура на гражданите, способите за медиация, превенция срещу домашното насилие и други. Разбира се, това сътрудничество не следва да е в обем или посока, нарушаващо независимостта на съда, която е един от основните принципи в съвременната правова държава - чл. 6 от ЕКПЧ и чл. 117, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Въпрос 5: Смятате ли, че трябва да се извършва периодична оценка на удовлетвореността от работата на съда и по-специално от гледна точка на процесуалната справедливост?

Отговор: Полезно за развитието на съда в посока повишаване на общественото доверие е знанието за оценката на работата на съда, дадена от гражданите, използвали услугите на съда */услуги в деловодствата, интернет страницата на съда и т.н./*, както и от извършени анализи от страна на различни неправителствени организации на тези услуги и евентуално дадени предложения за тяхното подобряване. Счита се обаче за неудачно да се извършва от гражданите и неправителствените организации

оценка на дейността на конкретните съдии като част от правораздавателната дейност на съда, оценка на която дейност е в компетентност само на контролните инстанции и се извършва при съответно атестиране на магистрата от СК на ВСС. Във връзка с удовлетвореността от дейността на съда на интернет страницата на РС-Раднево са налични секции за „Анкети“ и „Електронна кутия за предложения и сигнали“, като такава е налична и физическа в сградата на съдебната палата.

Относно въпроса в частта за „процесуалната справедливост“ считам, че това е полезно и необходимо за развитието на съда като една от институциите в съвременната правова държава, която е длъжна да поддържа високо ниво на общественото доверие. В тази връзка ще отбележа, че ми е известно едно изследване по темата за „процесуалната справедливост“, датиращо от 60-те години на миналия век, изследващо нагласите на хората към правораздаването дали се дължи на крайния резултат от конкретно дело или на възприятието на страните за справедливост в процедурата, и което изследване е достигнало до извод, че изходът от делото не е толкова важен, колкото е важно това как са се чувствали участниците в процеса – дали са имали усещането, че им е била дадена възможност да се изкажат и да бъдат чути, дали са получили дължимото уважение, дали са били удовлетворени от самата процедура. Това изследване е показало, че потребителите на правосъдието развиват по-голямо доверие в лицето на съда като правораздавателна единица като са чути и им е отдадено нужното уважение. Поради това от емпиричното изследване е последвал извод, че правосъдната система следва да създаде и приложи процедури, които оставят у хората впечатлението, че съдът се отнася към тях с уважение. В този смисъл считам, че е възможно и е изцяло в унисон с гарантираните права на страните съгласно чл. 6 от ЕКПЧ за справедлив съдебен процес, който следва да се гарантира от държавата, в това число съдебната власт, като се работи по създаване на такива механизми за констатиране на удовлетвореността на „потребителите“ на правосъдието и търсене на възможности за подобряване на „процесуалната справедливост“. Но това е процес, който зависи и от законодателната власт, защото без съответни законодателни промени би било доста трудно съдебната власт самостоятелно да го осъществи.

Въпрос 6: Трябва ли продължаващото обучение за съдии да стане задължително? Ако „да“, какви са за Вас приоритетните теми? Колко часа годишно трябва да бъде?

Отговор: Както е видно от концепцията ми през последните няколко години доста активно участвам в семинари и обучения на различна тематика, като насърчавам изключително активно участието в такива на съдиите и съдебните служители в съда. Личното ми виждане е, че квалификацията следва постоянно да се повишава, знанията да се надграждат, като това ще даде нужното самочувствие за знание у съдиите и съдебните служители. Същото е необходимо не само заради постоянно променящата се нормативна база и ангажиментите на страната ни като членка на ЕС и като страна по различни международни договори, но и заради призванието на съда да даде на гражданите качествено и бързо правосъдие.

Въпреки това обаче считам, че обучението на съдиите следва да се извършва по тяхна лична инициатива и преценка за неговата необходимост, а не да има задължителен характер, тъй като би се отнела свободата и правото на избор на магистрата върху какво точно да акцентира при своето професионално развитие, а от там и върху професионалното му самочувствие. Възможности за обучения има целогодишно в програмата на НИП, на различни европейски учебителни органи като ERA, EJTN и други, както и се организират на семинари и обучения на регионално ниво по конкретни теми, зададени от самите участници, тъй че налице е широк набор от възможности за повишаване на квалификацията. Последните няколко месеца значителна популярност придобиха т.нар. уебинари, с цел ограничаване разпространението на корона вируса, които дават възможност на съдиите да участват дистанционно в множество обучения на различна тематика. В тази връзка следва да отбележа, че от години е разработена и платформа на НИП за провеждане на дистанционно обучение.

Обаче считам, че следва да се провежда задължително обучение от НИП по отношение на първоначалното назначаване на магистрати. Анализът на дейността на НИП последните години показва, че тази дейност по отношение на младшите магистрати е изключително ползотворна и те започват работа като магистрати с много високо ниво на теоретическа и практическа подготовка.

Въпрос 7: Резултатите от изследването „Нагласи на магистратите към създаване на механизъм за търсене на дисциплинарна и наказателна отговорност на главния прокурор, председателя на ВКС и председателя на ВАС“, проведено по поръчка на БИПИ през 2019 г. показват, че 54,5 % от прокурорите и 67 %

процента от съдините подкрепят промяната на чл. 126, ал. 2 КРБ по отношение на функциите на главния прокурор. Вие виждате ли перспектива и необходимост от такава промяна? Кой, според Вас, би могъл да извършва независимо разследване срещу главния прокурор, председателя на ВКС и председателя на ВАС?

Отговор: Главна задача, която основният закон възлага на Прокуратурата, е да следи за спазване на законността. Поради това, че Прокуратурата е единна структура, то тя е изградена йерархично и най-високо ниво в тази йерархия заема именно главният прокурор, който осъществява съгласно чл. 126, ал. 2 КРБ надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори и следователи за точното и еднакво прилагане на закона и за защита на законните права на гражданите, юридическите лица и държавата. В този смисъл разпоредбата на чл. 126, ал. 2 КРБ напълно резонно следва принципа на структурата на прокуратурата и няма нужда от корекция, за да се уреди адекватен механизъм за търсене на дисциплинарна и наказателна отговорност на главния прокурор в рамките на актуалната редакция на разпоредбата.

По повод на оповестения в края на миналата година и обществено обсъждан законопроект за изменение на НПК и ЗСВ и мотивите към него, личното ми мнение е, че необходимостта от въвеждане на такъв допълнителен механизъм е част от ангажиментите, които Република България следва да изпълни съгласно препоръките по Механизма за сътрудничество и проверка в изпълнение на Решенията на Комитета на министрите на Съвета на Европа по повод изпълнение на решенията на ЕСПЧ. Извършването на независимо разследване чрез законодателна промяна следва да бъде задължително съобразено с установения конституционен модел, според който единствено Прокуратурата има правомощия да повдига и поддържа обвинение за извършено престъпление.

Въпрос 8: По какъв начин се отрази на работата на съда обявеното извънредно положение, свързано с пандемията от COVID-19? Какви краткосрочни и дългосрочни последици мислите, че ще има за работата на съда и съответно какви мерки бихте предложили за преодоляването им, ако бъдете избран за административен ръководител?

Отговор: Обявеното извънредно положение, приетия Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с

решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. */накратко Закон за мерките/* и съответно взетите решения от страна на ВСС, се отразиха на всеки съд в страната, в това число и на Районен съд - Раднево, тъй като знаем дейността на съдилищата беше ограничена в максимална степен при търсене на баланс между ограничаването на основните права на гражданите и достъпа им до съд и същевременно възпиране разпространението на вируса като част от глобалната превенция в тази насока.

Конкретно в Районен съд – Раднево организацията по отношение на пропускателния режим в съдебната палата и всичко свързано с превенцията срещу разпространението на вируса беше обсъдено от колектива и бяха предприети незабавни мерки непосредствено след обявяване на извънредното положение и преди приемането на Закона за мерките и вземането на решения от ВСС, тъй като здравето на съдиите и съдебните служители е от първостепенно значение за функционирането на съда. Веднага се предприеха всички възможни мерки като бяха закупени предпазни средства и дезинфектанти, ограничи се достъпа до съдебната палата по повод подаването и получаването на документи на хартиен носител, което се осъществяваше на изнесено гише до входната врата на съда, насърчаваха се масово посетителите, ползвателите на услуги, както и страните и техните процесуални представители да подават и получават кореспонденция по делата по имейл съобразно опциите в процесуалните закони. Също след обсъждане на възможните опции за ограничаване на заразата далеч преди препоръката за монтиране на предпазни прегради беше стартирало монтирането на такива в съдебните зали, деловодствата и службите в съда, работещи с граждани. По този начин се забеляза и спокойствие у служителите, тъй като знаем всички колко хората бяха притеснени в онези ранни моменти от пандемията, в които информацията беше откъслечна. В това отношение се гордея с колектива и взетите решения за ограничаване на заразата сред съдии и съдебни служители. За всичко това обществеността беше своевременно уведомена чрез интернет страницата на съда и на входа на съдебната палата. Съответно работата на съда не беше прекъсната или възпрепятствана по никакъв начин, като имаше редовни заседателни дни до 12.03.2020 г. включително и съответно от 14.05.2020 г. насетне съобразно решенията на ВСС и Закона за мерките, не се допусна струпване на огромно количество от работа в края на извънредното положение. Беше направена стриктна организация по движението на делата, с което извънредното положение не се отрази по никакъв начин на дейността на съда по движението и разглеждането на

делата, разбира се извън необходимото и задължително отсрочване на съдебни заседания по дела съобразно указанията на ВСС. Мисля, че тази тенденция следва да се продължи, тъй като се осигури както защита на съдии и съдебни служители, така и възможност на гражданите да ползват услугите на съда и да имат пряк достъп до правосъдие.

Разбира се, постъпленията в съда намаляха, което е тенденция в общ мащаб за страната. Лично съм направил справка в ЦСРД за брой разпределени дела към конкретни дати /12.03 и 12.05 за последните три години/ и съм констатирал общ спад през 2020 г. със средно около 40 % /варират от 35 % до 45 %/ на постъпления от граждански дела за районните съдилища в старозагорски регион и съответно спад със средно около 20 % на постъпленията от наказателни дела /варират от 10 % до 22 %, като единствено РС-Раднево бележи значителен спад на наказателните постъпления с около 45%, което предполагам се дължи на ограниченията в пътуванията на гражданите, липсата на масови мероприятия, пазари, което доведе до спад в общата престъпност в региона, а не може да се пренебрегне и дисциплината на гражданите и спазването от тях на указанията на Националния оперативен щаб/.

Считам обаче, че именно заради общата тенденция за спад на постъпленията, не следва да се анализират данните за постъпленията през първата половина на 2020 г. при вземане на решения, свързани с натовареността на съдилищата и съответно с прекрояването на съдебната карта. Това е така, тъй като е видно и че към момента процесите, свързани с превенция срещу разпространението на вируса са динамични, непредсказуеми, променят се всяка седмица, понякога всеки ден, и всяко решение, основано на тези данни, би могло да се окаже трудно преодолимо след възстановяване на нормален ритъм на работа в съдилищата.

Въпрос 9: На страница 26 от Вашата концепция говорите за „електронен форум за обмен, дискусия и анализиране на съдебната практика и честите законодателни промени“ с цел уеднаквяване на съдебната практика в региона? Колко сериозен е, според Вас, проблемът с противоречивата съдебна практика?

Отговор: Противоречивата съдебна практика винаги е проблем за съдебната власт, тъй като при различно прилагане на закона спрямо еднакви фактически положения се губи доверието на гражданите у съда, комуто е възложено да въздаде справедливост. Логично е съдът да е предвидим и при еднакви фактически положения да въздава еднакво правосъдие, което неминуемо ще засили чувството за справедливост у

гражданите и ще спомогне за увеличаване на доверието в съдебната власт. Проблемите с противоречивата съдебна практика са принципно от национално значение и именно затова последните 10 години Върховните съдилища са разгледали изключително голям брой тълкувателни дела – около 200, което няма как да не затруднява дейността на всеки съдия. Обсъждането на мнения и дискусиата по правни въпроси винаги е в помощ на съдията при осъществяване на правораздавателната дейност. Не случайно ЗСВ е въздал в правомощие на общите събрания на всички съдилища анализа и обобщението на съдебната практика. Тези норми не са формални, те имат цел и смисъл, а те по моему са насочени към преодоляване на противоречията в съдебната практика, съответно уеднаквяването ѝ по правни въпроси. Затова и считам, че с оглед наличните ресурси е напълно възможно и достъпно, по подобие на подобните форуми в интернет страницата на НИП, да се осъществи такъв и на регионално ниво, като по този начин ще се даде широка възможност за дискусия на съдебната практика, ще се търсят начини за уеднаквяване на практиката, в това число и чрез сигнализиране на председателите на върховните съдилища за преценка образуването на тълкувателни дела. Това мисля, че би спомогнало за уеднаквяване на съдебната практика не само на регионално ниво, но и на национално, ще се даде възможност на всички съдии да участват в този процес. А като резултат от това ще следва работа на съда в условията на предвидимост и свързаното с това повишаване доверието на гражданите в съдебната власт, към което се стремим всички.

Въпрос 10: Смятате ли, че е налице подобрене в общественото доверие към РС-Раднево през последните пет години, след случая с отстраняването на двама от съдиите?

Отговор: До момента на командироването ми в РС-Раднево в началото на месец януари 2015 г. нямам пряко лично наблюдение върху дейността на съда /с изключение на малкото дела, които съм разгледал като младши съдия във въззивни производства пред ОС-Стара Загора/ и съответно нямам лични впечатления относно общественото доверие към съда до онзи момент. Когато постъпих в съда като командирован съдия бяха налични 329 висящи дела на доклад на отстранените магистратите, по които бях разпределен като съдия-докладчик и почти всички те бяха трудови спорове, по повод обявена несъстоятелност на едно от големите предприятия в региона, които дела се разглеждаха по реда на „бързото производство“ по ГПК. Повечето дела бяха образувани около средата на 2014 г. и производствата бяха доста забавени с оглед техния характер и

кратките процесуални срокове. Гражданите бяха отчаяни дали ще получат правосъдие и дали ще получат трудовите си възнаграждения, които не бяха получавали с месеци назад. Както съм посочил и в концепцията си, в изключително кратки срокове за около 3-4 месеца, тези дела бяха приключени с краен съдебен акт, а чувството на удовлетвореност у гражданите беше нескрито и очевидно.

Тенденцията към бързо и качествено правосъдие в съда е видно от статистическите отчети на съда през последните 5 години, от които е видно, че бързината на правораздаването в съда, смея да твърдя, няма аналог дори в национален мащаб, като съдът неизменно е на първо място по брой разгледани дела в тримесечен срок. През тези 5 години, въпреки високата действителна натовареност на съдиите в съда, винаги се е работило със стремеж към бързото приключване на делата с краен съдебен акт */ще отбележа, че процентът на свършените граждански дела в тримесечен срок е достигал до 98 %, което наистина няма аналог/*. Съответно в съда постоянно се е работило и по отношение на качеството на съдебните актове, като броят на обжалваните съдебни актове е изключително нисък през тези 5 години, което навежда на извод за удовлетвореност на страните от съдебния акт, независимо дали е с положителен или отрицателен резултат за тях. Качеството на обжалваните съдебни актове също е изключително високо и не е оставало на заден план за сметка на бързината в правораздаването. Видно от годишния доклад за дейността на съдилищата в Старозагорски съдебен район за 2019 г. Районен съд – Раднево е съдът с най-висок процент на свършените дела в тримесечен срок */96% за граждански дела, 88% за наказателни дела, средно за съда 94 %/* и с най-висок процент на потвърдени съдебни актове от въззивна проверка */82 % за граждански дела, 88 % за наказателни дела/*. От това е видно, че в съда е налична организация и общ стремеж от целия колектив, съдии и съдебни служители, към предоставяне на гражданите на бързо и качествено правосъдие. Това води само до единствения възможен извод, че с всеотдайния труд на целия колектив е възвърнато общественото доверие към съда.

Въпрос 11: Според споделеното от Вас мнение в концепцията, основният характер на делата в съда се определят от наличието и седалището на икономически предприятия от добивната и енергийната промишленост. Оказва ли влияние на характера на делата наличието на Държавната психиатрична болница „Д-р Георги Кисьов“ в региона?

Отговор: Да, определено оказва влияние на характера на наказателните дела, наличието на Държавната психиатрична болница /накратко ДПБ/, разположена на територията на града. Видно е от статистическите отчети на съда, че частните наказателни дела са около половината от общия брой на наказателните дела в съда. Съответно голямата част от частните наказателни дела са именно такива по реда на Закона за здравето */тървоначално настаняване на задължително лечение и преценка на предпоставки за продължаване или прекратяване на вече постановено задължително лечение/* и за преценка за налагане, замяна или прекратяване на принудителни медицински мерки по чл. 89 НК */съгласно указания на ВКС по повод анализ на съдебната практика съгласно чл. 432 НПК компетентен да разгледа въпросите относно продължаването, замяната или прекратяването на принудителните медицински мерки е съдът по местонахождение на лечебното заведение, който се явява именно РС-Раднево/*. Поради това местонахождението на ДПБ в гр. Раднево влияе в известна степен върху характера на наказателните дела в съда.

Дата: 22.06.2020 г.

ПОДПИС: